

Informace ze zdravotnictví Středočeského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Praha
28.8.2004

9

Psychiatrie vč. AT a sexuologie - činnost oboru v roce 2003 ve Středočeském kraji

*Psychiatry incl. Alcohol and Drugs Guidance Centres and Sexology - Activity
in Branch in 2003 in Středočeský Region*

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru psychiatrie včetně AT a sexuologie ve Středočeském kraji v roce 2003 obsahuje údaje o ambulantní péči z oblasti sítě zdravotnických zařízení, personálního zajištění, činnosti a stručný přehled pacientů podle užívané psychoaktivní látky. Údaje jsou členěny dle druhu zdravotnického zařízení a dle územní.

Summary

Information on health service activity in the branch of psychiatry including alcohol and drugs guidance centres and sexology in the Středočeský region in 2003 contains data about out-patient care from area of health service network, personnel capacity, activity and a brief overview of patients by used psychoactive substance. Data are presented by type of health establishment and by territory.

Podkladem pro zpracování dat o činnosti v oboru psychiatrie (vč. AT a sexuologie) bylo zjišťování ročním výkazem A (MZ) 1-01. Uvedený výkaz vyplňuje každé ambulantní pracoviště psychiatrie, sexuologie, AT pracoviště, zařízení parciální hospitalizace, zařízení krizové intervence, pracoviště drogové závislosti a ambulantní pracoviště psychiatrických léčeben. Údaje o využití lůžkového fondu psychiatrických oddělení lůžkových zařízení byly čerpány ze zpracování pololetního výkazu o lůžkovém fondu zdravotnického zařízení a jeho využití L (MZ) 1-02. Pro výpočet relací na počet obyvatel byly použity údaje ČSÚ. Všechna ambulantní a lůžková zařízení daného oboru, bez ohledu na zřizovatele, mají uzákoněnou povinnost uvedené výkazy předkládat.

Při rozboru dat, zvláště ukazatelů vztažených k počtu obyvatel kraje, bylo třeba mít na zřeteli, že zjišťování je prováděno v zařízeních na území Středočeského kraje a za pacienty, kteří zde byli ošetřeni (vyšetřeni). Svobodná volba lékaře a dopravní dostupnost hlavního města Prahy může vypovídací schopnost těchto údajů v některých případech výrazně zkreslit.

K 31.12.2003 bylo ve Středočeském kraji zaregistrováno celkem 64 ambulantních pracovišť poskytujících psychiatrickou péči. Výkaz nepředložila pouze 2 zdravotnická zařízení, z nichž jedno neposkytnutím dat částečně ovlivnilo vykázané údaje v okrese Praha východ.

Ambulantní péče

Ambulantní psychiatrickou péči ve Středočeském kraji v roce 2003 zajišťovalo celkem 109 odborných pracovníků v rozsahu 73,21 úvazků (včetně smluvních pracovníků). Z toho počet úvazků psychiatrů činil 44,28, sexuologů 0,52, psychologů 2,20, a ostatní lékaři tvořili 0,25 úvazků. Střední zdravotničtí pracovníci byli k 31.12.2003 vykázáni v počtu 25,96 úvazků. Proti roku 2002 se celkový počet úvazků odborných pracovníků snížil, zejména v kategorii psychiatrů a SZP (psychiatrii o 4,27 a SZP o 6,21 úvazků).

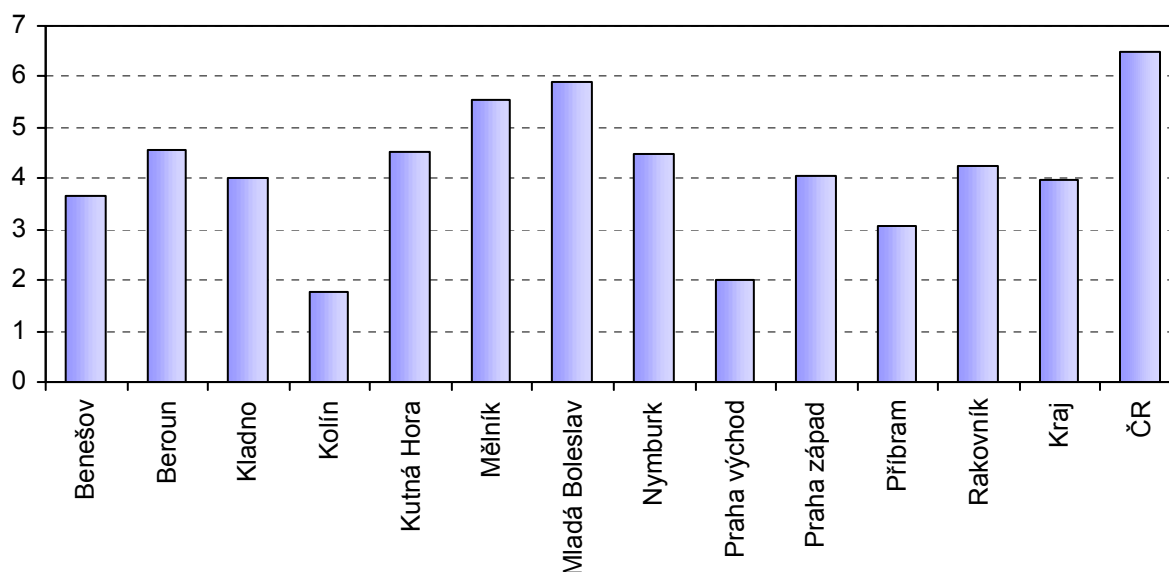
Personální zajištění ambulantních služeb dle druhu zdravotnického zařízení

Druh zdravotnického zařízení	Počet ZZ a pracovišť	Počet zaměstnanců ¹⁾				
		lékaři celkem	z toho		psycho- logové	SZP
			psychiatrii	sexuo- logové		
Ambulantní část lůžkových zdravotnických zařízení	14	8,54	8,29	-	2,00	11,05
Samostatná ordinace lékaře specialisty	43	34,17	33,65	0,52	-	12,73
Ostatní ambulantní zařízení	5	2,34	2,34	-	0,20	2,18
Kraj	62	45,05	44,28	0,52	2,20	25,96

¹⁾ Součet úvazků (včetně smluvních); údaje zahrnují všechny pracovníky, tedy i zaměstnavatele, kteří sami v ordinacích pracují

Vybavenost kraje odborníky v psychiatrické péči, měřená jejich počtem k počtu obyvatel je ve srovnání s celou republikou výrazně nižší. Zatímco v ČR připadlo na 100 tisíc obyvatel 6,22 psychiatrů, ve Středočeském kraji to bylo pouhých 3,90 psychiatrů. U lékařů-sexuologů a psychologů je relace ještě méně příznivá - v ČR připadlo 0,21 sexuologů a 0,70 psychologů na 100 tisíc obyvatel, v kraji pouze 0,05 sexuologů a 0,19 psychologů.

Počet lékařů na 100 000 obyvatel

Na situaci v kraji může mít sice vliv dostupnost lékařů této specializace v hlavním městě Praze, zvláště v okresech k ní přiléhajících, avšak podprůměrnost vykazují všechny okresy kraje, pouze v okresech Mělník a Mladá Boleslav lze hovořit o přiblížení se počtu lékařů na 100 tis. obyvatel k celorepublikovému průměru (viz přehled podle okresů v příloze).

Počet ošetření (vyšetření) v psychiatrických ambulancích se proti předchozímu roku snížil o 10 959 ošetření, tj. o 6,3 %. Celkově jich bylo v roce 2003 provedeno 162 297, přičemž častěji vyhledaly ošetření ženy než muži. Z celkového počtu ošetření (vyšetření) připadlo 62,6 % na ženy. Statistickým zjišťováním jsou sledovány též počty prvních ošetření pacientů v daném roce, neboli počet pacientů, kteří byli v psychiatrických ambulancích v daném roce ošetřeni. V roce 2003 to bylo u lékařů ve Středočeském kraji 25 192 pacientů, což ve srovnání s předchozím rokem bylo o 5 825 méně. První ošetření v hodnoceném roce vyhledalo téměř o 50 % více žen než mužů.

Činnost ambulantních služeb (počty ošetření - vyšetření) dle druhu zdravotnického zařízení

Druh zdravotnického zařízení	Počet ošetření - vyšetření			Počet prvních ošetření		
	celkem	z toho ženy v %	na 1 lékaře ¹⁾	celkem	z toho ženy v %	na 1 lékaře ¹⁾
Ambulantní část lůžkových zdravotnických zařízení	27 301	48,53	3 197	4 301	45,66	504
Samostatná ordinace lékaře specialisty	125 748	66,57	3 680	19 093	63,99	559
Ostatní ambulantní zařízení	9 248	49,51	3 952	1 798	47,61	768
Kraj	162 297	62,56	3 603	25 192	59,69	559

¹⁾ Součet úvazků (včetně smluvních)

Ve srovnání s celou Českou republikou byl počet ošetření (vyšetření) na 10 tisíc obyvatel opět výrazně nižší, a to o více než 40 %. Zatímco v ČR připadlo v roce 2003 na 10 tis. obyvatel 2 402 ošetření, v kraji pouze 1 434. Výrazně nižší míra ve Středočeském kraji pravděpodobně nebyla důsledkem výrazně nižšího výskytu duševních onemocnění u obyvatel kraje, ale jak již bylo řečeno, blízkost Prahy má na vykázané údaje, vzhledem ke své dobré dostupnosti, výrazný vliv. V Hl. m. Praze bylo také vykázano nejvíce ošetření v porovnání s ostatními kraji a je nanejvýš pravděpodobné, že část těchto ošetření byla provedena u pacientů ze Středočeského kraje.

Statisticky jsou též sledovány vybrané skupiny diagnóz, pro které byli pacienti v daném roce prvně ošetřeni. Nejčastějšími vyšetřeními u pacientů byly tak jako v jiných letech a v celé republice v roce 2003 na neurotické poruchy (u 37 % pacientů) a afektivní poruchy (20 %). Dalšími častými poruchami, které byly u pacientů diagnostikovány, byly organické duševní poruchy a též schizofrenie, i když jejich výskyt byl v porovnání s předchozími skupinami diagnóz již nižší a procento pacientů ošetřených pro tato onemocnění byl u organických duševních chorob 12 a schizofrenie 8 %.

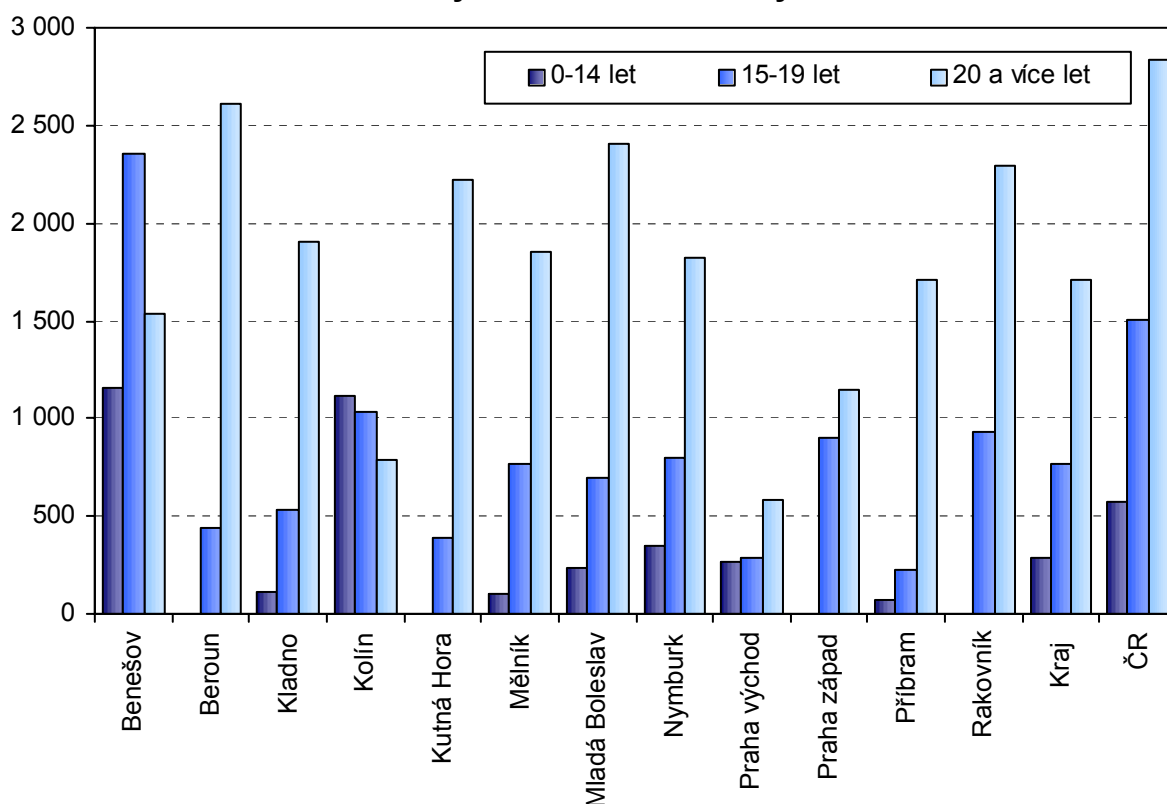
Vybraná onemocnění u léčených pacientů dle druhu zdravotnického zařízení

Druh zdravotnického zařízení	Počet prvních ošetření pro vybraná onemocnění ¹⁾					
	organické duševní poruchy	poruchy vyvolané alkoholem	schizofrenie	afektivní poruchy	neurotické poruchy	poruchy osobnosti
Ambulantní část lůžkových zdravotnických zařízení	304	704	166	412	1 088	175
Samostatná ordinace lékaře specialisty	2 907	636	1 908	4 827	8 394	1 148
Ostatní ambulantní zařízení	79	63	150	257	684	244
Kraj	3 290	1 403	2 224	5 496	10 166	1 567

¹⁾ Počet zjištěných diagnóz, ne pacientů

V kraji jsou dvě ambulantní zařízení, v okrese Benešov a Kolín, která se specializují na léčbu dětí a dorostu. Proto také z pohledu věkové struktury pacientů byl v těchto okresech zaznamenán v roce 2003 nejvyšší podíl pacientů těchto věkových kategorií v kraji a tím i nejvyšší podíl ošetření. Z celkového počtu ošetření dětí ve věku 0-14 let ve výši 5 015 bylo v uvedených okresech provedeno 2 225 ošetření, tedy téměř polovina. U dorostu ve věkové kategorii 15-19 let to bylo 2 058 vyšetření z 5 473 jejich celkového počtu.

Počet ošetření - vyšetření na 10 000 obyvatel dle věku

Počet pacientů AT pracovišť, kteří tvoří tzv. živou kartotéku, tzn. pacienti, kteří se aktivně léčí a navštívili pracoviště v daném roce alespoň 1x (tedy jejich záznam není starší než 1 rok) byl v roce 2003 vykázan v počtu 3 958 pacientů, z toho v souvislosti s alkoholem 2 038 a v souvislosti s drogami 1 920 pacientů. Ve srovnání s Českou republikou v přepočtu na 10 tisíc obyvatel je to u pacientů s alkoholovým návykem o 6,51 pacientů méně, u osob užívajících drogy je sice jejich počet také nižší, avšak tento rozdíl je minimální (o 0,54 pacientů). Výrazněji nižší je však podíl pacientů závislých na drogách. Ti tvoří 44,79 % z celkového počtu pacientů užívajících drogy v kraji, proti téměř 70 % závislých v celé České republice. Avšak i v tomto případě může být část pacientů bydlících ve Středočeském kraji v kartotékách lékařů v Praze.

Lůžková péče

V nemocnicích Středočeského kraje není žádné lůžkové psychiatrické oddělení, v kraji jsou však k dispozici 2 odborné léčebny specializované na psychiatrii se 680 lůžky pro dospělé na 3 odděleních - psychiatrie, AT a gerontopsychiatrie. K 31.12.2003 zabezpečovalo na těchto lůžkových odděleních péči 139,29 odborných pracovníků (z toho 32,24 lékařů) a 88,18 nižších a pomocných zdravotnických pracovníků (počty pracovníků přepočtené podle délky úvazku). Zatíženost zdravotnického personálu daná průměrným denním stavem obsazených lůžek na 1 odborného pracovníka byla v roce 2003 v těchto zařízeních o něco málo nižší než činil průměr v obdobných zařízeních České republiky - u lékařů 19,6 lůžek proti 19,9 v ČR a u SZP u lůžka 3,1 lůžek proti 3,3 v ČR. V roce 2003 bylo na psychiatrických odděleních odborných léčebných ústavů Středočeského kraje hospitalizováno 2 663 pacientů. Vyšší nemocniční letalita oproti celorepublikovému průměru je ovlivněna již zmíněnou specializací jednoho ze zařízení na léčbu starších pacientů. Zde je i výrazně vyšší průměrná ošetrovací doba pacientů ovlivňující průměr v kraji. Využití lůžek na uvedených odděleních je poměrně vysoké a vyšší než v ČR, v roce 2003 činilo 338,8 dní.

Zpracovala: Doležalová Klára

ÚZIS ČR, Centrum Lípa, Seydlerova 2451

158 00 Praha 5

tel.: 251 627 429

e-mail: dolezalovak@uzis.cz

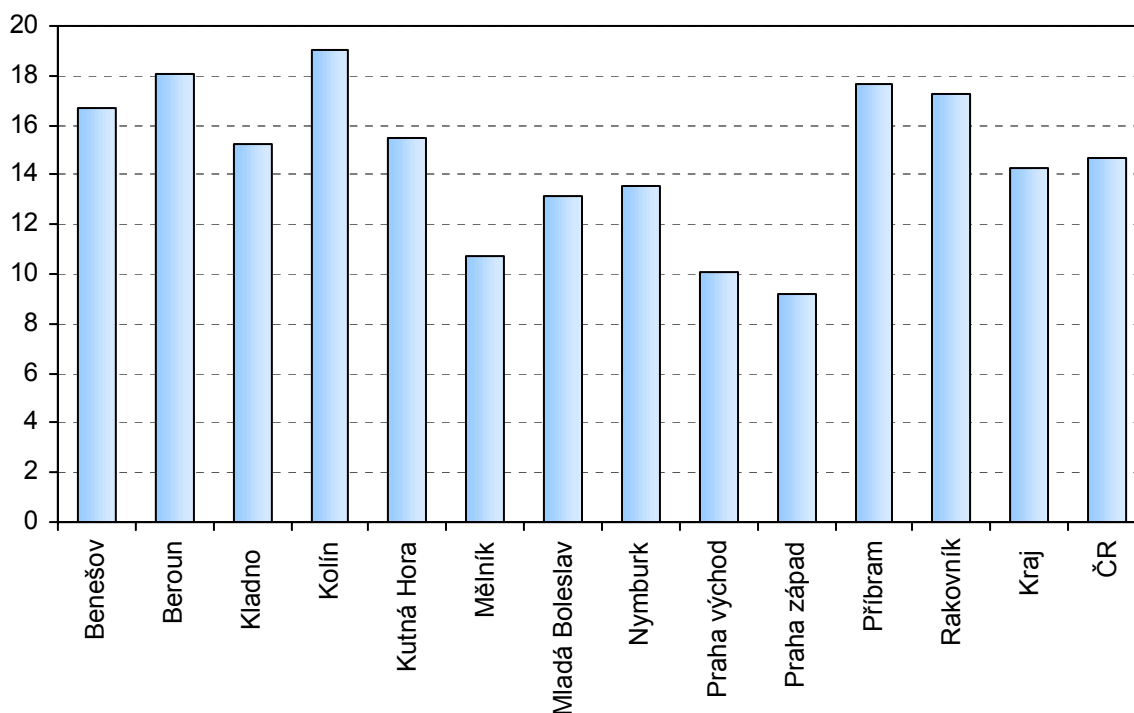
<http://www.uzis.cz>

Personální zajištění ambulantních služeb podle území

Území, okres	Počet ZZ a pracovišť	Počet zaměstnanců ¹⁾					Lékaři ¹⁾ na 100 000 obyvatel
		lékaři celkem	z toho:		psychologové	SZP	
			psychiatrii	sexuologové			
Benešov	4	3,40	3,20	0,20	-	2,00	3,64
Beroun	4	3,50	3,50	-	0,20	1,20	4,56
Kladno	7	6,05	6,05	-	-	4,50	4,02
Kolín	3	1,70	1,60	0,10	-	0,20	1,77
Kutná Hora	4	3,31	3,31	-	-	2,50	4,51
Mělník	6	5,30	5,30	-	1,00	3,00	5,56
Mladá Boleslav	11	6,78	6,78	-	-	3,41	5,91
Nymburk	7	3,82	3,60	0,22	-	1,32	4,47
Praha východ	2	2,00	2,00	-	-	1,50	1,99
Praha západ	5	3,60	3,60	-	-	0,50	4,05
Příbram	5	3,28	3,28	-	1,00	3,18	3,06
Rakovník	4	2,31	2,06	-	-	2,15	4,26
Kraj	62	45,05	44,28	0,52	2,20	25,46	3,97
ČR	709	661,45	635,08	21,31	71,18	399,93	6,48

¹⁾ Součet úvazků (včetně smluvních); údaje zahrnují všechny pracovníky, tedy i zaměstnavatele, kteří sami v ordinacích pracují

Počet ošetření - vyšetření na 1 lékaře a den

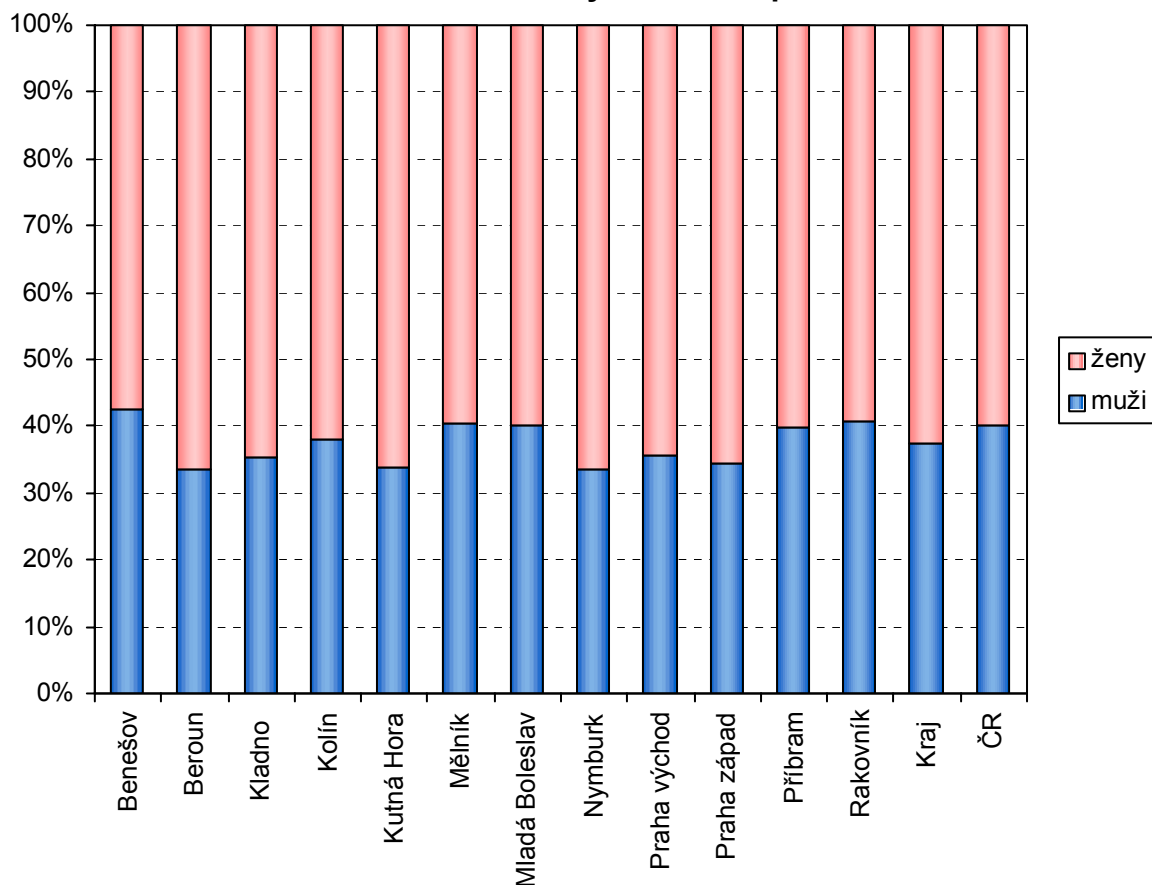

Činnost ambulantních služeb (počty ošetření - vyšetření) dle území

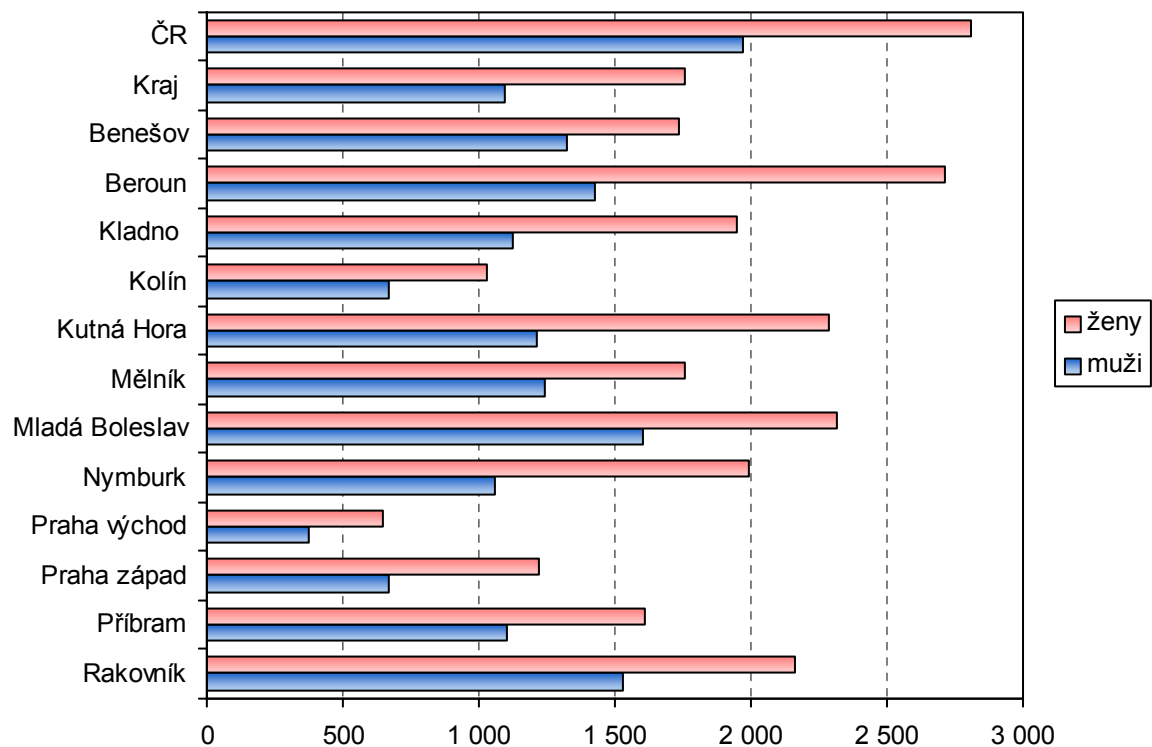
Území, okres	Počet ošetření - vyšetření						
	celkem			v tom			
	absolutně	na 1 lékaře ¹⁾ a den	na 10 000 obyvatel	muži		ženy	
				absolutně	na 10 000 mužů	absolutně	na 10 000 žen
	Všechna ošetření - vyšetření						
Benešov	14 278	17	1 532	6 084	1 326	8 194	1 732
Beroun	15 911	18	2 083	5 353	1 427	10 558	2 716
Kladno	23 257	15	1 547	8 204	1 122	15 053	1 950
Kolín	8 142	19	851	3 108	667	5 034	1 027
Kutná Hora	12 898	15	1 760	4 358	1 212	8 540	2 289
Mělník	14 307	11	1 505	5 783	1 243	8 524	1 756
Mladá Boleslav	22 408	13	1 966	8 967	1 601	13 441	2 318
Nymburk	13 066	14	1 537	4 367	1 057	8 699	1 991
Praha východ	5 100	10	513	1 812	373	3 288	646
Praha západ	8 319	9	948	2 857	666	5 462	1 217
Příbram	14 582	18	1 361	5 791	1 100	8 791	1 613
Rakovník	10 029	17	1 852	4 076	1 533	5 953	2 159
Kraj	162 297	14	1 434	60 760	1 097	101 537	1 757
ČR	2 450 106	15	2 402	980 244	1 973	1 469 862	2 809
	První ošetření						
Benešov	2 490	3	267	1 132	247	1 358	287
Beroun	2 149	2	281	731	195	1 418	365
Kladno	4 061	3	270	1 461	200	2 600	337
Kolín	901	2	94	458	98	443	90
Kutná Hora	1 321	2	180	474	132	847	227
Mělník	2 622	2	276	1 091	234	1 531	315
Mladá Boleslav	2 842	2	249	1 268	226	1 574	271
Nymburk	2 560	3	301	962	233	1 598	366
Praha východ	669	1	67	259	53	410	81
Praha západ	1 118	1	127	363	85	755	168
Příbram	2 675	3	250	1 076	204	1 599	293
Rakovník	1 784	3	329	879	331	905	328
Kraj	25 192	2	223	10 154	183	15 038	260
ČR	419 175	3	411	171 410	345	247 765	473

¹⁾ Součet úvazků (včetně smluvních)

Struktura ošetření - vyšetření dle pohlaví

Ošetření-vyšetření na 10 000 obyvatel dle pohlaví

**Činnost ambulantních služeb (počty ošetření - vyšetření)
dle věku a území**

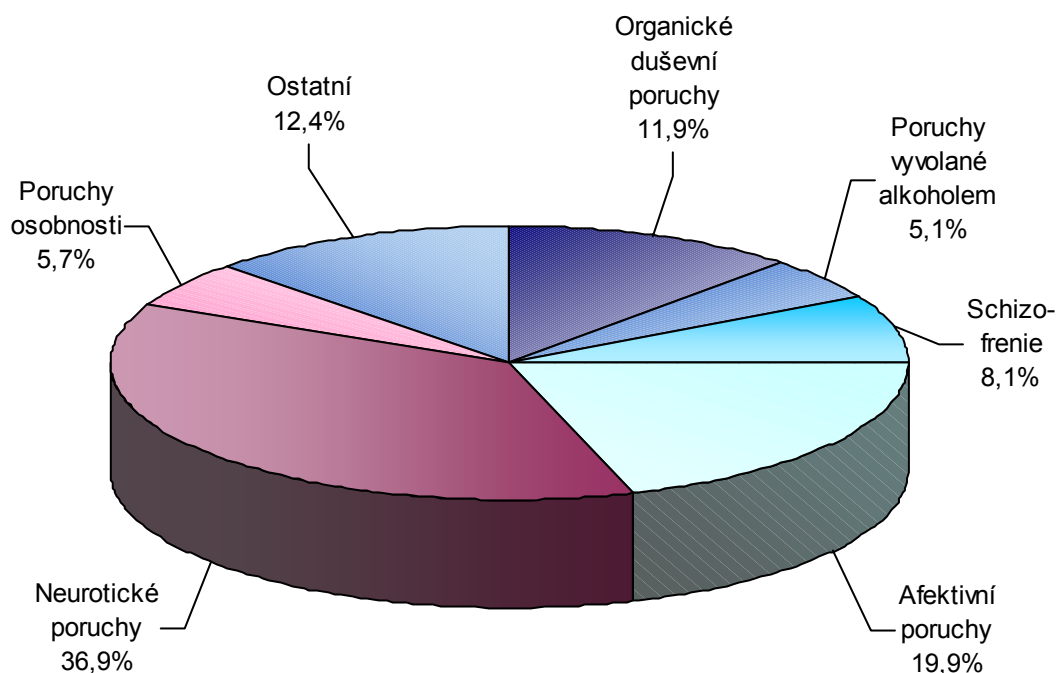
Území, okres	Počet ošetření - vyšetření ve věkové skupině						% ošetř. - vyšetř. ochranné léčby ze všech ošetř. - vyšetř.
	0-14 let		15-19 let		20 a více let		
	absolutně	na 10 000 děti	absolutně	na 10 000 dorostu	absolutně	na 10 000 dospělých	
Všechna ošetření - vyšetření							
Benešov	1 634	1 153	1 448	2 356	11 196	1 536	1,34
Beroun	-	-	206	437	15 705	2 610	0,45
Kladno	251	109	495	537	22 511	1 907	0,61
Kolín	1 591	1 121	610	1 037	5 941	786	0,66
Kutná Hora	1	1	184	386	12 713	2 217	1,94
Mělník	150	99	466	768	13 691	1 853	0,96
Mladá Boleslav	404	232	504	700	21 500	2 407	2,57
Nymburk	457	352	414	803	12 195	1 824	0,20
Praha východ	410	265	177	289	4 513	580	-
Praha západ	-	-	477	898	7 842	1 151	1,14
Příbram	117	71	165	228	14 300	1 715	1,08
Rakovník	-	-	327	931	9 702	2 289	3,18
Kraj	5 015	288	5 473	767	151 809	1 714	1,25
ČR	90 192	574	100 123	1 507	2 259 791	2 837	0,95
První ošetření							
Benešov	131	92	619	1 007	1 740	239	1,57
Beroun	-	-	104	221	2 045	340	0,51
Kladno	76	33	184	200	3 801	322	0,39
Kolín	298	210	82	139	521	69	-
Kutná Hora	1	1	90	189	1 230	215	1,67
Mělník	93	61	135	223	2 394	324	0,95
Mladá Boleslav	173	99	214	297	2 455	275	3,66
Nymburk	142	109	207	402	2 211	331	0,04
Praha východ	63	41	31	51	575	74	-
Praha západ	-	-	61	115	1 057	155	0,89
Příbram	36	22	72	100	2 567	308	0,86
Rakovník	-	-	26	74	1 758	415	0,56
Kraj	1 013	58	1 825	256	22 354	252	1,04
ČR	23 742	151	24 033	362	371 400	466	0,76

Vybraná onemocnění u léčených pacientů dle území

Území, okres	Počet prvních ošetření pro vybraná onemocnění ¹⁾					
	organické duševní poruchy	poruchy vyvolané alkoholem	schizofrenie	afektivní poruchy	neurotické poruchy	poruchy osobnosti
	absolutně					
Benešov	278	187	117	264	831	123
Beroun	255	39	193	520	815	140
Kladno	490	155	470	535	1 733	231
Kolín	106	10	43	56	309	11
Kutná Hora	102	140	218	447	336	43
Mělník	347	281	228	343	855	184
Mladá Boleslav	296	211	221	413	871	234
Nymburk	237	28	204	573	900	151
Praha východ	480	46	113	1 020	1 654	62
Praha západ	219	68	26	211	374	82
Příbram	261	171	296	604	901	202
Rakovník	219	67	95	510	587	104
Kraj	3 290	1 403	2 224	5 496	10 166	1 567
ČR	45 083	23 518	37 987	79 215	158 168	24 618
	na 10 000 obyvatel					
Benešov	30	20	13	28	89	13
Beroun	33	5	25	68	107	18
Kladno	33	10	31	36	115	15
Kolín	11	1	4	6	32	1
Kutná Hora	14	19	30	61	46	6
Mělník	36	30	24	36	90	19
Mladá Boleslav	26	19	19	36	76	21
Nymburk	28	3	24	67	106	18
Praha východ	48	5	11	103	166	6
Praha západ	25	8	3	24	43	9
Příbram	24	16	28	56	84	19
Rakovník	40	12	18	94	108	19
Kraj	29	12	20	49	90	14
ČR	44	23	37	78	155	24

¹⁾ Počet zjištěných diagnóz, ne pacientů

Struktura prvních ošetření pro vybraná onemocnění

Pacienti ambulantních pracovišť AT dle užívané psychoaktivní látky

Území, okres	Pacienti "živé kartotéky" podle užívané psychoaktivní látky					
	alkohol			drogy		
	celkem	z toho závislí v %	na 10 000 obyvatel	celkem	z toho závislí v %	na 10 000 obyvatel
Benešov	186	48,39	19,96	119	75,63	12,77
Beroun	159	33,33	20,82	89	28,09	11,65
Kladno	141	93,62	9,38	111	81,98	7,38
Kolín	26	92,31	2,72	35	88,57	3,66
Kutná Hora	133	100,00	18,15	8	100,00	1,09
Mělník	330	53,94	34,71	451	49,22	47,43
Mladá Boleslav	229	92,58	20,09	160	70,63	14,04
Nymburk	245	35,51	28,82	323	30,03	38,00
Praha východ	11	100,00	1,11	15	6,67	1,51
Praha západ	103	43,69	11,74	467	18,84	53,21
Příbram	165	67,27	15,40	40	65,00	3,73
Rakovník	310	92,90	57,24	102	66,67	18,84
Kraj	2 038	66,93	18,01	1 920	44,79	16,97
ČR	25 017	77,50	24,52	17 864	69,96	17,51

Využívání lůžkového fondu psychiatrických oddělení odborných léčebných ústavů (OLÚ) a zatížení zdravotnických pracovníků

Ukazatel	OLÚ	
	Kraj	ČR
Počet oddělení	3	31
Počet zaměstnanců ¹⁾		
lékaři	32,24	432,54
střední zdravotničtí pracovníci celkem	207,05	2 780,16
střední zdravotničtí pracovníci u lůžka	207,05	2 632,33
nižší a pomocní zdravotničtí pracovníci u lůžka	88,18	1 113,01
Průměrný počet lůžek	680,00	9 647,96
Průměrný denní stav obsazených lůžek		
celkem	631,2	8 616,6
na 1 lékaře	19,6	19,9
na 1 SZP u lůžka	3,1	3,3
Počet lékařů na 100 lůžek	4,74	4,48
Počet SZP na 100 lůžek	30,45	28,79
Počet hospitalizovaných	2 663	43 106
Nemocniční letalita	74,4	41,9
Využití lůžek ve dnech	338,8	326,0
Průměrná ošetrovací doba	86,5	73,0
Prostoj lůžek ²⁾	5,6	7,8

¹⁾ Součet úvazků

²⁾ Ve dnech na 1 hospitalizovaného z lůžek schopných provozu

Seznam OLÚ :

Psychiatrická léčebna Kosmonosy
Sanatorium Topas, s.r.o, Škvorec